

MESÉS TÜDŐBETEGSÉGEK 3.0

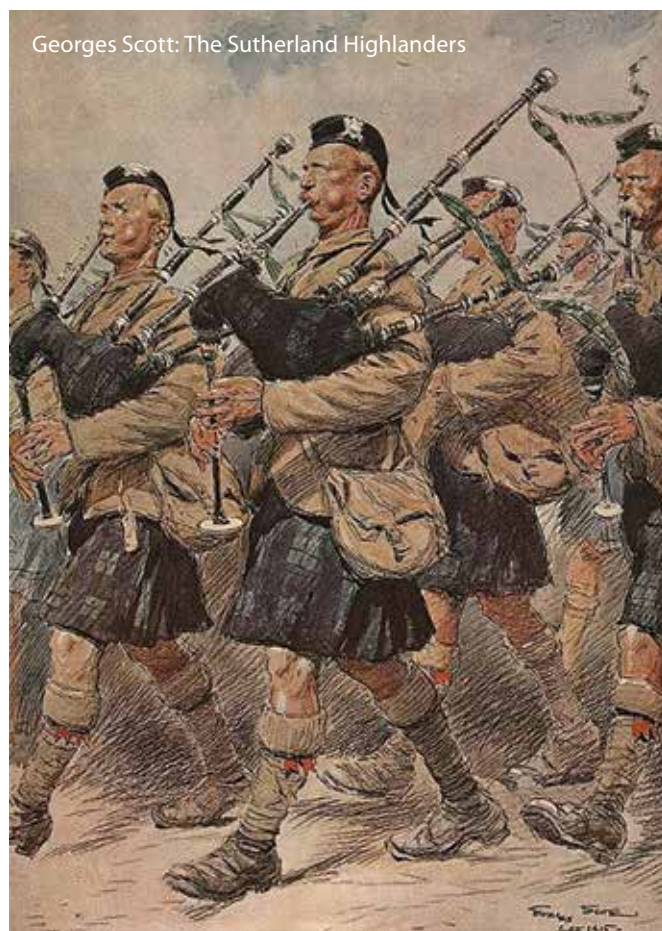
DR. MOLNÁR F. TAMÁS^{1,2}

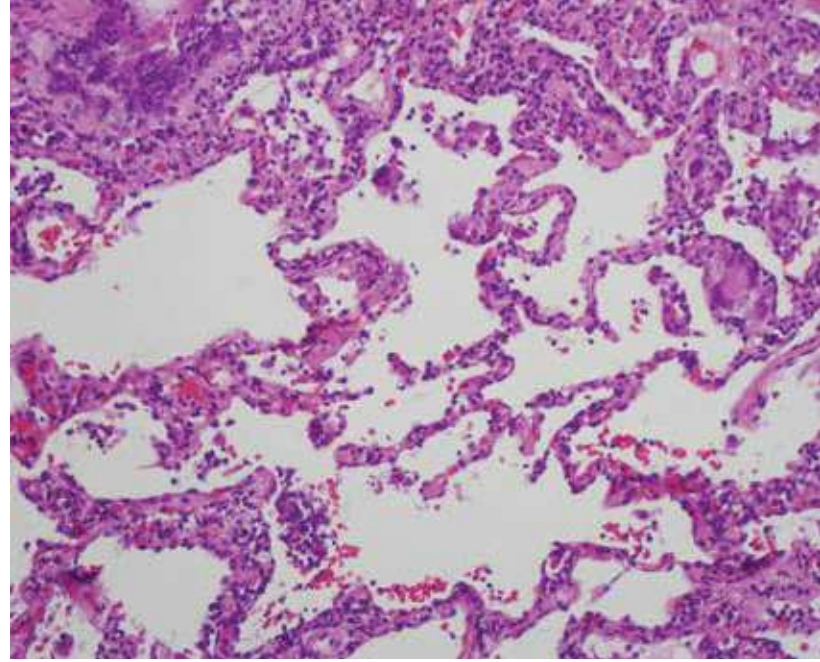
¹PTE ÁOK ORVOSI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ÉS INNOVÁCIÓS KÖZPONT MŰVELETI MEDICINA CSOPORT, PÉCS

²PETZ ALADÁR EGYETEMI OKTATÓ KÓRHÁZ, SEBÉSZETI TANSZÉK (PTE ÁOK)
SZT. SEBESTYÉN MELLKASSEBÉSZETI RÉSZLEG, GYŐR

Ha maradt volna szemernyi kétségünk is az-
iránt, hogy az Amega nagyhatású szaklap,
jelentős nemzetközi tudományos befolyással
(tényleg, vajon miért nincs még impakt faktorunk?),
és a szakma hazai és nemzetközi kiválóságai egymás
kezeiből kapkodják ki a még nyomdafestéktől ragadó
friss példányokat, a legutóbbi események eloszlatták
a legkisebb kételyt is. Történt ugyanis, hogy tavaly év
vége felé egy olvasóink által joggal ünnepezt kiváló
cikk jelent meg a visszafogottan szerény rovatvezető
varázslatos tollából: az angol (!) festő Turner és a lég-
szennyezés viszonyáról (Amega 2022; 29(6): 36-41). A
publikáció kapcsán egyesek már Nobel-díjat emleget-

tek. Nem kétséges, hogy a megfigyelés már a 2023-as
tüdőgyógyászati szakvizsga mentőkérdései közé is fel-
került. Ám azt még mi sem vártuk, hogy 2023 elején
a PNAS (Applied Physical Sciences) lapban egy nyolc
oldalas tanulmányban „fedezzék fel” a légszennyezés
hatását Turner és Monet színhasználatára¹.

Miközben a plágiumpert fontolgatjuk (első a becsület, második az impakt faktor), higgadtan folytatjuk a mesék és a tüdő mesés viszonyainak feltárását.

Skócia – mint köztudott – telis teli van tündérekkel és manókkal². Hagyjuk a rosszízű, sanda utalásokat, melyek szerint a whiskyfogyasztás volumene és a különös lények látásának gyakorisága között szignifikáns összefüggés ($p=0,05$) lenne, fordítsuk figyelmünket inkább a másik skót nemzeti szimbólumra, a dudára. A magyar kebel joggal hördül: minek nekünk skót, amikor van nekünk jóféle hazai is, kecskéből készült, sőt Bruegel festménye is minket másol.

Míg egy magyar csárdában, a közmondás szerint ketten már túl sokan vannak, egy mondaton belül szépen megfér három dudás; feltéve, ha különböző nációhoz tartoznak. Skótból például egész sokan, egy széles utcán is...

1. kérdés

A fent látható röntgenfelvételnél és szövettani képnek mi köze van a mesebeli és az igazi skót dudához?

- idegentest aspiráció (vomitum) – a whisky a nyelőcsőből a tracheába került
- COPD, ami a dudafújás tipikus következménye
- PEEP tüdő (chronic lung injury) – hasonló okból
- bagpipe lung (duda-tüdő) – gombás eredetű hiperszenzitív pneumonitis

A kérdés teljeskörű tisztázására (minden tényezőt figyelembe kell venni a kórok felkutatásakor) hozzuk ide az énekes Kupsa János (alias Koós János) verzióját, miszerint a mesebeli csárdában két dudás jól megfér.

2. kérdés

A lovagiasság szabályai szerint a finom, érzékeny humorú dal gender asszimmetriáját milyen kártyafigurával kellene kiegyensúlyozni?

- tök alsó
- makk alsó
- Jolly Joker
- szív-király

Jókai Mórtól A kőszívű ember fiait valamennyien olvastuk, a belőle készült filmre az Egri Csillagokkal együtt fátyolos szemmel emlékszünk, gyermekeink és unokáink nem kis mulatságára. Csupa nyavalygás, akciók hiánya, tompult színek – ilyesmit mondanak, és viszontemetkeznek a tabletbe vagy a „Nyomd ki a szemét szemét” videójáték legújabb verziójának konzoljába kapaszkodnak.

Kőszív: ki hallott már ilyesmit? A tüdőgyógyász és a kardiológus.

3. kérdés

Vajon milyen okon és eredettel?

- callus pericardiae – tuberculosis
- pericarditis syphilitica – Treponema pallidum
- bankárszív – IMF
- kegyetlenség – gonosz mostoha

Kővé vált a savós hártya – hasonlóan Lóth feleségéhez, igaz ott sóoszlopról van szó. (Mózes Első könyve, 13-14. és 18-19. versek.)

4. kérdés

A tüdőben mi felel meg ennek, és ez minek a hányadik stádiuma?

- callus pleurae (trapped lung)
– empyema thoracis III. stádium
- callus pleurae (beton mellhártya)
– pleuritis carcinomatosa II. stádium

- Callus pleurae (Gaius Callus, római császár dörzszőrejben halt meg, az általa emelt stadionban)
- clavus pleurae
– I. stádiumú hyperkeratosis apicis pulmonis

A mesében tényleg előfordul ilyen transzformáció, de sokkal gyakoribb a fává változás. Ennek a kórképnek is megvan a maga orvosi megfelelője... A Gyűrűk urát megálmódó JRR Tolkien ír a beszélő fáról (Talking Tree).

5. kérdés

Melyik betegség nem kapcsolható a bőr fatörzshöz hasonló megjelenéséhez?

- epidermodysplasia verruciformis (Human papillomavírus)
- Tree Man szindróma
- elephantiasis
- filariasis
- Pinokkió szindróma

Nagyon ritka az olyan betegség, amelyben a lélek – így vagy úgy – ne volna érintett. Ok vagy következmény: a szenvedő beteg szempontjából mindegy is. Az anamnézis, a beteg meséje nem ritkán a diagnózis kulcsa. Csapdás forrás lehet persze, de az mégis ritka, hogy a páciens mesés beszámolója maga legyen a betegség.

6. kérdés

Melyik betegségről lehet szó?

- Munchausen szindróma
- Munchausen-proxy szindróma
- politician szindróma
- emlékiratíró tünetegyüttes

MEGOLDÁSOK

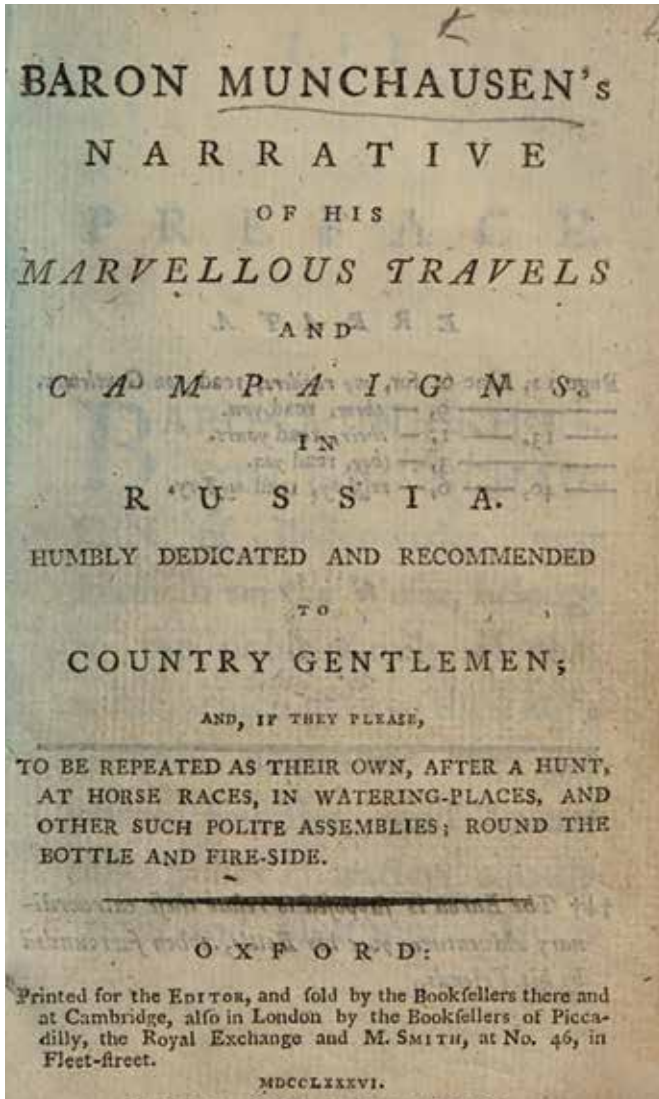
1. válasz

- bagpipe lung

Magyarul – elfogadva az Amega legutóbbi számában megjelent Szabó László cikk jogos korholását³ – sebész kollégánk, Belágyi Tibor szellemes fordításában: dudatüdő⁴.

2. válasz

a-tól d-ig mindegyik jó válasz

A mai variánsokat lakodalmasságnak nevezik; ennek a zenei műfajnak a Mozartja Fásy Ádám.

3. válasz

a. pericardialis callus, a pericarditis következtében „megkérgesedett” szív

4. válasz

a. callus pleurae (trapped lung)
– empyema thoracis III. stádium

5. válasz

e. Egyedül Pinokkió nem hozható kapcsolatba ezzel, őt legfeljebb a BNO kóddal is rendelkező kóros hazudozás kapcsán említhetnénk.

6. válasz

a. Munchausen szindróma – „u”-val írva.
Mivel a kórkép az angol szakirodalomban jelent meg először⁵, a XVIII. században élt névadó, tréfás túlzó történeteiről híres eredeti karakter „ü” betűjéről a Csatornán való átkelés közben elveszett a két pont.
A beteg panaszokat talál ki, tüneteket produkál, orvostól orvosig jár, kórházzal kórházra vándorol, akár meg is operáltatja magát. A beteg szerepben érzi jól magát, az „átverésben” lubickol és nem idegen tőle az imposztorság sem. A valóban élt porosz arisztokrata hiperbolikus történeteiből az író Raspe gyúrt meséket, és adta ki 1786-ban⁶. A Munchausen-proxy azért nem jó válasz, mert ott a beteg nem magáról, hanem a gyermekéről vagy a hozzátartozójáról fabrikál meséket, vagy éppen árt nekik. ■

FORRÁSOK

1. Albright A, Huybers P. Paintings by Turner and Monet depict trends in 19th century air pollution. *PNAS* 2023; 120(6): e2219118120
2. <https://oddsotland.com/piper-ales-pipers-and-the-fairies>
3. Szabó László: COPD - magyarul keheesség. *Amega* 2023; 30 (1): 34-7.
4. <https://rideyourbike.hu/rideyourbike-skocia/>
5. Asher R. Munchausen's syndrome. *Lancet* 1951; 1(6650): 339-341.
6. Erich Raspe: Baron von Munchausen's narrative of his marvellous campaigns in Russia. Oxford, 1786.